

Afdeling Beleidsontwikkeling

Koning Albert II-laan 35 bus 30

1030 BRUSSEL

T 02 553 32 43

F 02 553 31 40

beleidsontwikkeling@wvg.vlaanderen.be

www.departementwvg.be

Besluitenverslag werkgroep

////////////////////////////////////
Datum: 1 december 2017

Auteur: Jole Louwagie

Onderwerp: werkgroep 5 – bezoekruimte CAW

////////////////////////////////////
De werkgroep werd begeleid door een moderator (Kris Stas), een begeleider van de bezoekruimte, en een jongere die in het verleden werd begeleid door de bezoekruimte.

Wat zijn de belangrijkste conclusies uit de werkgroep?

- **het hoorrecht van minderjarigen bij de rechter, moet beter uitgelegd worden aan de kinderen** (dit is belangrijk voor alle kinderen die te maken hebben met scheiding). Gehoord worden is niet hetzelfde als 'kiezen'. Het betekent wel dat de rechter zal luisteren naar de versie en de mening van de minderjarige. Maar het is de rechter die een beslissing zal nemen, waarvan je niet weet of het is wat de minderjarige had gevraagd. Als hulpverlener heb je daar geen vat op. Bovendien is het als jongere niet gemakkelijk om je te laten horen door de rechter, als je daar geen ondersteuning bij krijgt. Als hulpverlener kun je een minderjarige dit gesprek wel helpen voorbereiden: welke boodschap wil je geven?
- Ook over andere situaties is het **geven van correcte, gerichte informatie** belangrijk. Zo is de informatie over de bezoekruimte op de site van CAW correct maar heel beknopt. Daarmee kun je je onvoldoende een beeld vormen van wat er gaat gebeuren/ wat wel of niet kan binnen de bezoekruimte ...
Jeugd- en familierechters weten vaak zelf niet wat er gebeurt of kan binnen de bezoekruimte.
Aanbeveling aan de rechters: leer het hulpaanbod kennen waarover je beslist.
- Om te werken aan de instemming van alle betrokkenen is **heel gerichte informatie en duidelijke uitleg** belangrijk.
- Het belangrijkste bij een HCS (hoog conflictueuze scheiding) waar kinderen bij betrokken zijn, is de **verantwoordelijkheid van de ouders groter maken en hen doen nadenken 'hoe kun je buiten die scheiding toch nog een goede ouder zijn?** Het is dan belangrijk af te spreken wat haalbaar is voor deze partij, in deze situatie. Benadrukken dat ze allebei ouder zijn en hen ook in de eerste plaats aanspreken in hun ouderrol. Dat moet je als hulpverlener ook blijven zien.

- Deze benadering geldt ook bij gezinnen met een andere etnische achtergrond, of een andere cultuur. Daarnaast moet je ook op één lijn zitten over wat ouderschap is in die cultuur en in andere culturen.
- Het is belangrijk om in dergelijke situaties (HCS, druk van verschillende kanten, ...) kinderen **emotionele (en soms ook fysieke) veiligheid te bieden**, een plek te bieden waar ze echt en zichzelf kunnen zijn, **waar ze voluit ondersteund worden en waar naar hen geluisterd wordt, waar rekening wordt gehouden met wat ze zeggen en waar hun tempo gevolgd wordt**. Een bezoekerimte kan zo'n 'veilige' plaats zijn, als daar dan de nodige begeleiding wordt in opgenomen.
- Als jongere heb je geen duidelijk beeld over de bezoekerimte, ook niet over het feit dat je kunt weigeren. Maar hulpverlening kan dit aanbod (bezoekerimte) zo vertalen dat het voor de jongere wel mogelijk is om hier gebruik van te maken (door het bieden van die 'veilige, ondersteunende' plek), door onder andere heel sterk **op maat van de minderjarige** te werken, door het proces **vanuit het perspectief van de minderjarige in te vullen, stil te staan bij wat minderjarige nodig heeft om hier te kunnen aan mee werken**. De bezoekerimte doet heel veel moeite om de minderjarige als evenwaardige een plaats te geven, daardoor had de jongere het gevoel minstens even belangrijk te zijn als die volwassenen, de bezoekerimte heeft de minderjarige een stem gegeven.
- Het is belangrijk om **de minderjarige in elk gesprek in beeld te brengen** en ook het perspectief van het kind in te brengen **bij beide ouders**. Instemming is ook: 'wat is het perspectief van het kind'.

Welke knelpunten wil de werkgroep signaleren? En wat moet er eventueel zeker behouden of versterkt worden?

- Je kunt als kind wel je rechten kennen, maar bij een (v)chtscheiding zit je tussen twee vuren en kun je niet veel doen met die rechten. Dan heb je **als jongere echte ondersteuning nodig**, en dat is vaak een gat in de hulpverlening bij scheiding. Heel vaak is **algemene begeleiding niet voldoende ingewerkt in het ondersteunen van kinderen in een hoog conflictueuze scheiding**. Er zijn **te weinige preventieve begeleidingen rond scheiding**, bezoekerimte is al laat in het hele proces.
- **Ook voor ouders zijn er te weinige preventieve begeleidingen**. Er zijn wel een paar goede voorbeelden:
Vb. bemiddeling: in Limburg loopt een project dat, als men naar de rechter stapt, eerste bemiddeling wordt ingezet, zodat ouders leren kennen wat bemiddeling kan doen (kan gaan om trajectbemiddeling, zakelijke/financiële bemiddeling, ... Bepalen welk soort bemiddeling men wel kan ook voorwerp van bemiddeling zijn).
Vb. 'Raar, zo uit elkaar',
Vb. 'de scheidingsschool'
- Er worden **veel nieuwe projecten opgestart**. Bestaande middelen worden dan verplaatst en heringevuld. Het gaat dan vaak om tijdelijke middelen. Maar je kunt dat als hulpverlener/als dienst **niet allemaal meer managen**. Het is ook heel arbeidsintensief.
- **Bezoekerimte wordt veel te weinig voorgesteld, is ook te weinig gekend!**
Echtscheidingsprocedures duren heel lang, en intussen tijd zou er al dergelijke hulpverlening kunnen opgestart worden. Het is dus belangrijk dat de mogelijkheden van de bezoekerimte beter gekend zijn. De bezoekerimte is naast HCS bv. ook inzetbaar bij moeilijkheden over bezoek(recht) tussen pleeggezin en de ouders van een minderjarige en tussen een voorziening en de ouders van een minderjarige.

- Er zijn wel nog vragen/problemen rond **beroepsgeheim** en hoe hiermee omgaan in de verslaggeving van bezoekenruimte.
- Er zijn **wachlijsten** bij de bezoekenruimtes.
- Er zijn ook **maximumtermijnen** over hoe lang een proces in de bezoekenruimte mag duren. Maar dat maakt het lastig om à la carte werken. Veel situaties zijn heel complex geworden, een jaar is dan te kort.

Heeft de werkgroep concrete suggesties om deze knelpunten aan te pakken? Of andere suggesties om de rechten van minderjarigen, ouders, netwerk verder waar te maken?

- Beter **uitleg aan kinderen over het 'hoorrecht'** bij de rechter (en dus ook goede informatie aan hulpverleners want zij leggen het vaak uit aan kinderen).
- **Betere en gerichtere informatie aan kinderen/ouders/rechters over wat de bezoekenruimte precies is.**
- Aanbeveling aan de rechter bij HCS: werk eerst aan **de problematiek tussen de ouders**, en heb het dan pas over bezoekenrecht.
- Veel mensen zien door het bos de bomen niet meer. Er is nog steeds nood aan **meer samenwerking en openheid** tussen diensten, bv. ook met CGG, voor therapeutische begeleiding. Het is belangrijk dat **diensten, voorzieningen elkaar en elkaars aanbod beter leren kennen**. Kan het geïntegreerd breed onthaal hier een antwoord op bieden?
- **Meer outreachend werken** door de bezoekenruimte om hulpverleners die minder met HCS vertrouwd zijn, te ondersteunen in het proces: 'hoe kunnen we nadenken om het kind contact te geven met zijn ouders'. Dit vraagt ook **meer middelen** voor de bezoekenruimte.
- **Meer middelen** om de wachlijsten weg te werken.
- **Flexibeler kader** (oa tijdsinvestering) om meer op maat te kunnen werken.
- **Snellere justitie en een evaluatie van de familierechtbanken**. Deze gelegenheid moet aangegrepen worden, de tijd genomen worden om na te denken hoe het beter kan.
- Het zou goed zijn het **gesprek te voeren met de familierechtbanken** over het feit dat jongere binnen de jeugdhulp mee mag instemmen. Het vonnis wordt immers aan de ouders opgelegd, zij zijn mee verantwoordelijk voor de uitvoering. De uitvoering zelf gebeurt binnen de jeugdhulp, wat betekent dat de jongere mee mag instemmen. Dit levert een spanningsveld op waarmee men binnen de bezoekenruimte aan de slag moet.
- Kader uitwerken ivm beroepsgeheim en verslaggeving mbt bezoekenruimte.
- De **rechten van kinderen en jongeren grondiger mee nemen in de opleiding** van toekomstige hulpverleners, bv. ook toegepast naar concrete situaties zoals hoog conflictueuze scheidingen.